

بررسی قوانین حقوق بشر دوستانه

در خصوص اسرای جنگی

محقق:

حسن شوندی

زمستان ۱۳۹۱

عنوان و نام پدید آور	بررسی قوانین حقوق بشر در ستانه در خصوص اسرای جنگی، شوندى، حسن، ۱۳۹۳
مشخصات نشر	قم: انتشارات صفحه نگار، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهري	۱۲۸ ص
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۷۵۴۴-۷۷-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص: [۱۲۷] - ۱۲۸
موضوع	اسیران جنگی - وضع حقوق و قوانین.
موضوع	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - اسیران ایرانی - خشونت علیه اسرای جنگی
موضوع	حقوق بین المللی بشردوستانه
موضوع	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - اردوگاه های اسیران
موضوع	اسیران جنگی - قوانین و مقررات
رده بندی کنگره	۱۳۹۳، ۴ ب ۹ / ش ۶۴۹۵ / KZ
رده بندی دیویی	۳۵۵/۷۱
شماره کتابخانه ملی	۳۸۶۶۵۲۶

بررسی قوانین حقوق بشر در ستانه در خصوص اسرای جنگی

- ◀ پدیدآورنده: حسن شوندى
- ◀ صفحه آرا: امیرسعید سعیدی
- ◀ ناشر: انتشارات صفحه نگار
- ◀ چاپخانه و شمارگان: نگارش / ۱۸۰۰ جلد
- ◀ نویت و تاریخ چاپ: اول / زمستان ۱۳۹۳
- ◀ قیمت: ۴۵۰۰ تومان
- ◀ شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۵۴۴-۷۷-۱

- ◀ مرکز پخش: قم - صفائیه کوچه ممتاز، کوچه فروردین، پلاک ۱۲
- ◀ تلفن و نمابر: ۰۹۱۲۷۵۴۰۶۲۶ - ۰۲۵-۳۷۷۴۵۹۰۱

فهرست مطالب

۹	عده: به:.....
۱۱	پیشگفتار.....
۱۷	فصل اول: اصرار، کیم حمایت از اسرای جنگی.....
۲۰	پیشینه تاریخی حمایت از اسرای جنگی.....
۲۱	حقوق بشر دوستانه در ایران باستان.....
۲۲	جنگ‌های صلیبی.....
۲۳	اسرای جنگ جهانی دوم.....
۲۵	فصل دوم: حقوق اسیران جنگی از نظر اسلام.....
۲۷	اسرای جنگی از نظر اسلام.....
۲۸	حقوق بشر دوستانه در فرهنگ اسلامی.....
۳۳	رفتار کریمانه و متحول شدن اسیر.....
۳۵	قضیه اسیران بنی مُصطلق.....
۳۷	اسیران جنگ حنین.....
۳۹	اسرای جنگ بنی تمیم.....

۶..... بررسی قوانین حقوق بشر در دوستانه در خصوص اسرای جنگی ❖

فصل سوم: اسرای جنگی و قوانین بین المللی ۴۱

صلیب سرخ ۴۳

کنوانسیون ژنو ۴۴

اسیران جنگی ۴۶

تعریف زخم‌داران و غریقان و وضعیت حقوقی آنها در کنوانسیون ۴۸

وضعیت حقوقی کارکنان بیمارستان ۵۰

کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو ۵۳

پرخل‌ها: بحاقی به کنوانسیون‌های ژنو ۵۶

زندگی در ۵۹

فصل چهارم: نظارت و ضمانات اجرای حقوق اسرای جنگی ۶۳

شکنجه و اذیت اسرا ۶۶

مشاهدات عینی و ملموس ۶۸

بوسه سرباز عراقی بر عکس امام علیه السلام ۷۳

الهام از مکتب امام حسین علیه السلام ۷۴

صدای یار مهربان ۷۶

نقاشی عکس امام ۷۶

پیشرفت در نقاشی ۷۷

صحیفه امام ۷۷

موهبت الهی ۷۹

لوله‌ای که با عکس امام ایجاد شد ۸۰

❖ فهرست مطالب ۷

شعارهای از جان بر آمده ۸۱

ماجرای عکس امام در سفر کربلا ۸۱

نامه به امام ۸۴

تصویر نقش بسته بر روی برنج ۸۵

عشق یعنی استخوان و یک پلاک، سال‌های سال اندر زیر خاک ۸۸

..... داشت!! ۹۶

حوادث و رتات انگیز ۹۸

زند ایم به معنویت ۱۰۲

سطری از لطافت در اندوگاه موصل ۱۰۶

دست خدا با جراحات است ۱۰۹

اقدامات فرهنگی ۱۱۲

امام حسین علیه السلام به گروهی خاص محصور نیست ۱۱۶

روزنه بازگشت ۱۱۹

نتیجه ۱۲۵

منابع و مآخذ ۱۲۷

پیشگفتار

بعد از حدود ۷ سال اسارت در عراق و بازگشت به میهن اسلامی، اولین جا که از بهانه صاحب‌های راجع حمایت از اسیران جنگی در حقوق بین‌الملل بشر دوستانه انجام شد، در پادگان جی تهران بود. خبرنگار در حالی که می‌گفت صحبت‌های شما پنخس زنده است، سؤالات مختلفی راجع اسارت و سائل حقوقی در اسارت مطرح کرد؛ با توجه به این که رفتار ایران با اسائن عراقی طبق رأفت و عطوفت اسلامی و بهتر از قوانین و مقررات بشر دوستانه کنوانسیون ژنو و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ جهانی بود. همچنین بنده یک بار به همراه شهید سید علی اکبر ابوترابی توفیق پیدا کردم از از او گاه حشمتیه تهران بازدید کنم و از نزدیک با اسرای جنگی عراق و کشر رهان مختلف عربی که به اسارت سپاهیان اسلام در آمده بودند، به گفت و گو نشستیم. آنچه بنده در این دیدار چندین ساعته دیدم، با آنچه در عراق شاهد آن بودم، قابل قیاس نبود. چون به عمق فاجعه پی بردم، به فکر افتادم در هر مصاحبه رادیو و تلویزیونی و یا مقاله و نوشتاری، گوشه‌ای از شقاوت

مقامات و نظامیان حزب بعث عراق را که بویی از انسانیت نبرده بودند، افشا کنم. این نوشتار بر مبنای همین انگیزه شکل گرفته است.

آنچه در روایتگری از سال ۶۹ تا کنون در مناطق شمال غرب و جنوب کشور داشته‌ام، بدو اشاره به جنگ‌های صدر اسلام و پس از آن به جنگ‌های جهانی تا پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ به اختتام. دیکتاتور عراق با حمایت همه جانبه آمریکا و سایر کشورهای غربی در تاریخ ۱۳۵۹/۶/۲۶ با حضور در مقابل رسانه تلویزیون عراقی قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر را که مبین مرزهای آبی، خاکی و دریایی ما با کشور همسایه عراق بود، پاره کرد و گفت: ما در زمان امضای این قرارداد در موضع قدرت نبودیم. وی در فکر اشغال سه روزه ایران بود. لذا در تاریخ ۱۳۵۹/۶/۲۱ با حمله‌ای ناجوانمردانه از مرزهای ایران اسلامی گذشت و مسافتی بیش از ۱۶۰۰ کیلومتر از نوار مرزی کشور ما را به اشغال خود در آورده و مرز دالاپرداغ آذربایجان غربی گرفته تا نفت شهر که نزدیک‌ترین نوار مرزی کشورمان با عراق است تا نوارهای مرزی استان‌های ایلام و خوزستان در جنوب کشور، جنگی که تلفات و قربانیان بسیاری در پی داشت. دسته‌ای از این قربانیان در جنگ ناجوانمردانه تحمیلی اسرای جنگی ایرانی بودند که در زندان‌های قرون وسطایی هدف سخت‌ترین رفتارهای غیر انسانی

رژیم حاکم بعث در عراق بودند. بهتر است بدانیم حزب بعث عراق در سال ۱۹۴۲ م. که توسط فردی یهودی به نام میشل عفلق پایه نهاده شد. وجه تسمیه صدام، به صدام عفلقی، همین نکته است. دو کشور ایران و عراق، طرف‌های ملحق به کنوانسیون سوم ۱۹۴۹ ژنو بودند، اما رژیم حزب بعث عراق با نادیده گرفتن قوانین حقوق بشر دوستانه در خصوص اس‌ای جنگی ایرانی در بازداشتگاه‌های اعلام شده زندان‌های مخفی و مخوف عراق؛ اسرای جنگی ایرانی را هدف انواع شکنجه‌ها و رفتارهای غیر انسانی قرار داد. این‌گونه رفتارهای غیر انسانی و انتقام‌جویانه در کتاب‌های خاطراتی که اسرای جنگی ایرانی پس از بازگشت به میهن اس‌سی به رشته تحریر در آورده و حتی در بعضی از پایان‌نامه‌ها و تحقیقات و حالات و سریال‌های تلویزیونی؛ منعکس شده است. البته عملکرد رژیم بعث عراق، اسراء، در تطبیق با مفاد کنوانسیون‌ها و قوانین بشردوستانه مورد بررسی و خاص قرار نگرفته و اگر بررسی شده باشد، به صورت پراکنده می‌باشد. با این اساس، نگارنده تصمیم گرفت ضمن بررسی و ارائه گواهی‌های از جنایات رژیم بعث عراق در مورد اسراء، عملکرد این رژیم را ضمن مقایسه‌ای با قوانین بشردوستانه به خوانندگان محترم ارائه نماید تا از این طریق سطری از کتاب ددمنشی رژیم عراق با اسیران ایرانی روشن

شود. نگارنده قریب ۷ سال از عمر خود را بعضاً به عنوان اسیر ثبت نام نشده جنگی در بازداشتگاه و زندان‌های مخوف عراق گذرانیده و خود شاهد عدم رعایت حقوق و قوانین بشر در دوستانه کنوانسیون ژنو در خصوص اسرای جنگی ایرانی در عراق بوده است. نیز برخی از جنایت‌ها و زندان‌های غیربشری در عراق در بخشی از کتاب رمز مقاومت ۲ انتشارات پیام آنگاران از زبان نگارنده می‌باشد. قابل ذکر است که بررسی قوانین حقوق بشر در دوستانه در خصوص اسرای جنگی ایرانی در عراق ملاحظه می‌گردد که عراق به اولی‌ترین این اصول پایبند نبوده است. بر اساس این قراردادها اسیران به محض خلع سلاح و اسارت سربازان دشمن، دیگر برای نبوده و نهایی نبوده، خطری محسوب نمی‌شوند. بنابراین، مستحق حمایت هستند. براساس حقوق بین‌الملل بشر دوستانه، به ویژه کنوانسیون ژنو مراقبت و محافظت از اسیران جنگی بر عهده قدرت اسیرگیرنده است. این قدرت ملزم است امکانات لازم را در این جهت تأمین کرده و از رفتار غیرانسانی با اسیران جنگی پرهیز نماید؛ ولی این قاعده همیشه رعایت نمی‌شود؛ زیرا انسان‌دوستانه با اسیران جنگی در چهارچوب اخلاقی، نظامی و سیاسی قرار نمی‌گیرد که توسعه و اجرای قواعد حقوق بین‌الملل بشر دوستانه آن را تحت تأثیر خود قرار دهد. این ملاحظات معمولاً مانع اجرای قواعد مذکور

می‌شود. لذا در کنوانسیون‌های مربوط به حقوق بین‌الملل بشر دوستانه ساز و کار نظارت و ضمانت اجرایی پیش‌بینی می‌شود. هدف نگارنده آن است که با بررسی قوانین حقوق بشر دوستانه، در خصوص اسرای جنگی و سازکاری آن آشنا شویم. بدین منظور می‌باید به سؤالات ذیل پاسخ داده شود:

۱- شروع اسارت؛

۲- تعریف اسرای جنگی و دلایل و زمینه‌های اسارت؛

۳- اصول حاکم بر حمایت قوانین حقوق بشر دوستانه، در خصوص اسرای جنگی؛

۴- حقوق اسیران جنگی از امر اسلام و در قرون جدید و دوران معاصر؛

۵- کمیته یا سازمان‌هایی مسئول نظارت، اعمال مقررات و قوانین در حقوق بین‌الملل بشر دوستانه و ضمانت اجرای آن در خصوص جنگ و مدّت و شرایط آن.

در این تحقیق در قالب چهار فصل به مطالب مذکور پرداخته می‌شود. در فصل اول اصول کلی حمایت از اسرای جنگی، پیشینه تاریخی اسیر و اسارت و حمایت از اسرای جنگی در حقوق بین‌الملل بشر دوستانه بررسی می‌شود. در فصل دوم، به حقوق اسرای جنگی از آغاز اسارت تا خاتمه آن می‌پردازیم. در فصل سوم، حقوق اسیران

جنگی از نظر اسلام و در قرون جدید و دوران معاصر بررسی می شود و در فصل چهارم، نحوه نظارت بر حقوق اسرای جنگی و ضمانت اجرای آن را مورد بررسی قرار می گیرد.

در پایان لازم است از همسر و خانواده مهربانم که در طول ۷ سال انارت بنده، تنها فرزند ندیده ام را بزرگ کردند و موقعی که برگشتم او را در سر کلاس درس دیدم، تشکر و قدردانی می کنم.

همچنین از رسته «پیام آزادگان» و آزادگانی که رنج دوران اسارت را متحمل شدند و باروی گشاده، گوشه ای از مرارت ها و سختی ها را در بند کلام کشیدند؛ رخصت از امیر سرتیپ شهید خلبان لشکری که در مراسم حج تمتع سال ۱۴۰۷، ۷۸ توفیق هم اتاقی با ایشان را داشتم. لازم است به روح پاک سرلشکر خلبان لشکری درود بفرستم.

در خاتمه، از هیأت مدیره کانون و کلاهی دادگستری قم که مرا تشویق کردند پایان نامه و تحقیقم را تحت عنوان «بررسی قوانین بشر دوستانه در خصوص اسرای جنگی ایرانی در عراق»، به پایان برسانم؛ تشکر و قدردانی می کنم.